

Notitie van de fracties PvdA en Water Natuurlijk – Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)

Inleiding

Op 25 november besloten PvdA en GroenLinks samen de Provinciale Statenverkiezingen van 2027 voor te bereiden. De provincie Utrecht sluit hiermee aan bij de bredere landelijke beweging richting een progressief samenwerkingsblok. Deze nauwere samenwerking raakt ook de waterschapsverkiezingen van 2027.

Leden moeten hierover een keuze maken, maar die keuze ligt bij waterschappen ingewikkelder dan bij provincies. Dat heeft twee belangrijke redenen:

1. Waterschappen houden geen rekening met provinciegrenzen

Waterschappen zijn ingedeeld op basis van natuurlijke waterlopen, niet op basis van politieke grenzen. Daardoor overlappen waterschappen vaak meerdere provincies. Binnen de provincie Utrecht ligt één waterschap met zijn bestuurskantoor in de provincie: Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR). Maar leden van PvdA en GroenLinks die in Utrecht wonen, kunnen inwoners zijn van verschillende waterschappen. In deze notitie richten we ons uitsluitend op HDSR, omdat dat het waterschap is waar de provinciale organisatie direct over gaat.

2. GroenLinks doet sinds 2009 via Water Natuurlijk mee aan waterschapsverkiezingen

In 2009 deden politieke partijen voor het eerst mee aan de waterschapsverkiezingen. Toen werd Water Natuurlijk (WN) opgericht door natuur- en milieuorganisaties, als groene en onafhankelijke waterschapspartij. GroenLinks en D66 besloten destijds niet onder eigen naam mee te doen en steunden Water Natuurlijk. Die samenwerking bestaat nog steeds, en sinds 2023 is ook Volt aangesloten.

Water Natuurlijk is altijd gepresenteerd als een onafhankelijke partij. Bij WN zijn veel GroenLinks- en D66-leden actief, maar ook mensen die alleen lid zijn van Water Natuurlijk. Bij HDSR zijn 4 van de 6 WN-fractieleden lid van GroenLinks. Water Natuurlijk is tot nu toe altijd de grootste partij geweest bij HDSR (lijst 1).

3. De PvdA doet in HDSR onder eigen naam mee

De PvdA doet in de meeste waterschappen (17 van de 21) onder eigen naam mee, zo ook in HDSR. In 4 van de 21 waterschappen steunt PvdA wél Water Natuurlijk: In Limburg, Drents Overijsselse Delta, Vechtstromen en in Zuiderzeeland (die laatste onder de naam Water, Wonen en Natuur). Bij de laatste verkiezingen haalde de PvdA 3 zetels en WN 6. We zitten samen in de coalitie.

Hoe werkt een waterschap?

Het waterschap bestuurt alles rondom water in de regio: waterveiligheid, waterkwaliteit en waterpeilen.

Bestuursstructuur

- Algemeen Bestuur (AB)
Vergelijkbaar met een gemeenteraad: het hoogste democratisch gekozen orgaan.
Bij HDSR bestaat het AB uit 30 zetels:
  - 4 zetels worden *niet* gekozen maar ingevuld door belangenorganisaties (2 natuur, 2 landbouw)
  - 26 zetels worden rechtstreeks gekozen
- Dagelijks Bestuur (DB)
Vergelijkbaar met een college van Burgemeester & Wethouder : voert het beleid uit. Bestaat uit de dijkgraaf en 4–6 hoogheemraden die worden gekozen uit het AB.

De keuze voor 2027

Voor HDSR zien wij twee realistische opties voor deelname van de fusiepartij van PvdA en GroenLinks aan de waterschapsverkiezingen. We hebben niet vanzelf dezelfde voorkeur, maar schetsen wel gezamenlijk de kansen, risico's en aandachtspunten. In alle gevallen zal het wennen zijn.

Mogelijkheid 1: Gezamenlijke deelname via een 'samenvoeging van aanduidingen'

Hier werken de partijen samen onder één gezamenlijke lijst. Op de lijst staat dan bijvoorbeeld: Water Natuurlijk / PRO / D66 / Volt. De (provinciale afdelingen van) partijen (PvdA/GL + Water Natuurlijk) werken samen aan een gezamenlijke lijsttrekker, kandidatenlijst, programma en campagne.

Voordelen

- Samen sterk: we blijven lijst 1 en de grootste, voortouw in coalitievorming. Grotere kans op 1-2 restzetels. Als groot genoeg kans op 2 Dagelijks Bestuurders.
- Progressief, sociaal en groen blok, grote factor in AB, gaat versplintering tegen
- Inhoudelijke verschillen zijn klein op watergebied
- Grotere organisatorische kracht in de campagne
- Minder afhankelijk van politieke "modes" kiezers, stevigere en grotere basis
- Werkdruk wordt over grotere fractie verdeeld: meer ruimte voor pro-activiteit
- Grotere diversiteit en mogelijkheden voor kandidaten op de lijst

Nadelen / risico's

- Verwatering identiteit, mogelijk lastig uitlegbaar: risico dat daardoor kiezers weggaan
  - Kiezers haken af omdat één van de partijen ze niet aanstaat
  - Sociale geluid minder sterk vertegenwoordigd t.o.v. groen en links-liberaal
  - Organisatorische uitdaging: verhouding tussen nieuwe beweging en WN- ledenstructuur
-

Mogelijkheid 2: PvdA en GroenLinks doen volledig samen mee onder de nieuwe partijnaam

De nieuwe partij maakt een kandidatenlijst en verkiezingsprogramma, zoals bij de provinciale verkiezingen. GroenLinks stopt dan met deelname via Water Natuurlijk. De (provinciale afdelingen van) GL/PvdA werken samen aan een gezamenlijke lijsttrekker, kandidatenlijst, programma en campagne.

Voordelen

- Herkenbaarheid voor de kiezer, duidelijkere merknaam, duidelijk politiek profiel
- Veel landelijke aandacht voor GL/ PvdA, kans op landelijke kopstukken bij campagne
- Mogelijk 1 heemraad via GL/PvdA en 1 heemraad via Water Natuurlijk (steun van D66/Volt)
- Zelfde structuur als in provincie en gemeente
- Mogelijkheid tot meer accentverschillen
- Meer werkplezier/ kortere lijnen in relatief kleinere fractie (grotere portefeuille)

Nadelen / risico's

- Minder kans om de grootste partij te worden
- Actieve GroenLinks-leden binnen WN moeten kiezen tussen beide (met risico op royement)
- Onzekere toekomst van Water Natuurlijk (mogelijke implosie, onbekend wat D66 gaat doen)

Bijlage: waterschappen in de provincie Utrecht

Figuur 1 Waterschap vs provinciegrenzen